

Kennismakingsoverleg ODRN en bezorgde burgers Zaltbommel

Datum, tijd en plaats: 16 mei 2023 van 15:30-17:00 in vergaderzaal 1 Gemeentehuis Zaltbommel

Aanwezigen:

ODRN: dhr. Steve Kuils (directeur), dhr. André Sulter (belast met controle Sachem), mevr. Aniek Bergervoet (trainee, neurobioloog), mevr. Marjolijn Zegers (communicatieadviseur)

Bezorgde burgers:

Stichting Veiliger Zaltbommel (SVZ): mevr. Hanneke Winterwerp, dhr. Wiel Peeters, mevr. Mieke Tromp Meesters

Comité Bezorgde Burgers Zaltbommel (CBBZ): mevr. Marie Kranendonk

Verontruste omwonende: dhr. Ad van Kooten

Voorstelrondje:

Mieke Tromp Meesters: bioloog, werkzaam geweest met Instituut voor Milieuvraagstukken (IVM). Is sinds 2018 bij het CBBZ en later de SVZ betrokken. Schetst de achtergrond van de zorgen (hoogste gevaren categorie chemische industrie op minder dan 350 meter van woonwijk en kantoren; geen onafhankelijke metingen; bagatelliseren van incidenten met giftige stoffen)

Hanneke Winterwerp: is een van de oprichters en bestuursleden van de SVZ; vindt de situering van Sachem vlakbij woonwijk ronduit vreemd. Eigenlijk zou het beter op een bedrijventerrein als Maasvlakte kunnen staan: meer gespecialiseerde toezicht aanwezig aldaar. De kosten voor verplaatsing van Sachem zijn in opdracht van provincie Gld en gemeente Zaltbommel in 2011 onderzocht door Oranjewoud. De verplaatsing is niet doorgegaan.

Marie Kranendonk: is al sinds de 70'er- 80'er jaren van de 20^e eeuw betrokken bij milieubeleid, als directeur van het toenmalige samenwerkingsverband van de landelijke natuur- en milieuorganisaties. Zij zegt dat het milieubeleid vooral sinds 2000 is verslechterd. De bescherming van het milieu en gezondheid was toen veel belangrijker maar is na 2000 steeds meer ondergeschikt gemaakt aan de belangen van economie en het bedrijfsleven.

Wiel Peeters: is technaut van huis uit (HBO-procestechniek Venlo, later ook bedrijfs sociologie Erasmus Rdam) en nu met pensioen. Hij is geïnteresseerd in de omgeving en ziet sinds 2000 dat modellen en modelberekeningen als basis voor keuzes worden gebruikt. Als er dan iets misgaat, worden mitigerende maatregelen voorgesteld. Dat vindt hij zorgelijk. Bovendien kunnen modellen zelden de realiteit goed benaderen, dus daar gaat ook al iets mis. Bij het oplossen voor problemen worden ook nooit burgers betrokken: dus op gebied van participatie gaat eveneens het nodige mis.

Ad van Kooten: woont in Zaltbommel en had tot plm. 10 jaar geleden een zware staalindustrie Van Voorden tegen zijn achtertuin aan. De emissies van dit bedrijf werden eerst als onschuldig betiteld, maar later – na onafhankelijk onderzoek – bleken deze emissies enorm schadelijk. Een rechtszaak wees uit dat het ook aan duidelijke regelgeving vanuit de overheid schortte. De rechter stelde daardoor in eerste instantie, vanwege het ontbreken van duidelijke regels, het bedrijf in het gelijk. Maar uiteindelijk moest de fabriek verplaatst worden uit de omgeving van de omwonenden.

Marjolijn Zegers: is communicatiemedewerker bij de ODRN en wil graag te weten komen, hoe zij onze zorgen zo goed mogelijk kan wegnemen. Zij is blij dat ze mee kon komen en met de burgers kennis kan maken.

Aniek Bergervoet: is trainee en wil graag van deze bijeenkomst zoveel mogelijk leren

André Sulter: is interne projectleider m.b.t. Sachem en van origine chemisch technoloog uit Eindhoven

Steve Kuils: is sinds 1 november 2022 directeur van de ODRN en heeft een economische achtergrond. Hij is blij met deze bijeenkomst en wil graag in de lijn van het in april 2023 uitgekomen rapport van de Onderzoeksraad voor de Veiligheid "Industrie en Omwonenden" actiepunten ontwikkelen in samenspraak met alle betrokkenen. Hij heeft ook bij de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid gewerkt en is voormalig collega van dhr. Jamie Mutsaerts. Zijn optiek is dat de ODRN op basis van integriteit en transparantie moet opereren. Wel schetst hij de grenzen waarbinnen de ODRN als uitvoerend en controlerend orgaan opereert en dat is binnen de huidige wetgeving.

Dit gesprek is door dhr. Sulter georganiseerd, zonder verdere bemoeienis van de provincie; de provincie weet er wel van.

Dhr. Kuils wil graag duidelijkheid hebben over het wantrouwen dat de burgers jegens de ODRN lijken te hebben. De burgers leggen uit, dat het vooral wantrouwen jegens de onderzoeksresultaten en de gehanteerde rapporten is. En dat er op diverse contactmomenten een gebrek aan inhoudelijke kennis bij de ODRN lijkt te zijn, waardoor geen goede onafhankelijke toetsing van mogelijke gevaren bij Sachem zou kunnen worden uitgevoerd.

De voorgestelde agendapunten worden besproken:

1. Hoe zit het nu toch met de certificering / herkeuring / intredekeuring van de oude reactoren en leidingen naar de reactoren? Als deze soms 30 tot 40 jaar oude reactoren na vele jaren onder atmosferische druk geopereerd te hebben, ineens onder 6 atmosfeer (ato) worden gezet dan moet hier eerst een keuring door een onafhankelijke instantie worden gedaan. Dit is verplicht volgens de Warenwet Drukapparatuur. Deze keuringspapieren zouden in ieder geval bij de ODRN moeten liggen. De burgers zouden graag kopieën van deze rapportages ontvangen. Ook is al 5 jaar naar het explosieveiligheidsrapport gevraagd.
 - ➔ ODRN (Sulter) gaat achterhalen of zij deze herkeurings- / intredekeuringsrapporten hebben. Het explosieveiligheidsrapport kan volgens de ODRN alleen door Sachem openbaar gemaakt worden.
 - ➔ ODRN heeft geen bevoegdheid om de onafhankelijke particuliere keuringsinstanties te controleren. Als deze bedrijven gecertificeerd zijn, dan is dat bewijs van hun competentie.
2. De inspectierapporten: de burgers maken zich zorgen over de steeds weer gesignaleerde gebreken, fouten en tekortkomingen. Hoe zit het met de controle en handhaving? Is dat wel voldoende geborgd?
 - ➔ ODRN (Sulter) heeft BRZO-inspecteur Jos Hilberink geraadpleegd en deze geeft aan dat in de rapporten louter de tekortkomingen en verbeterpunten staan. Dit geeft wellicht een te eenzijdig negatief beeld. Mevr. Zegers beaamt dit.

- ➔ Volgens de burgers is het toch echt zo, dat er flinke risico's kleven aan de door de inspectie geconstateerde tekortkomingen. En deze potentieel risicovolle situatie vergroot de kans op calamiteiten. Volgens hen moet de overheid vooral zorgdragen voor de veiligheid en de gezondheid van de omwonenden (iets wat ook in eerdergenoemd rapport "Industrie en Omwonenden" wordt gezegd). Nu lijkt vooral het economisch belang van bedrijven te prevaleren en dat is natuurlijk de omgekeerde wereld. Veiligheid en gezondheid moeten prioriteit krijgen en daarom zou de overheid het uiterste moeten doen binnen zijn mogelijkheden om de risico's van chemische bedrijven zoals Sachem tot het minimum te beperken.
- ➔ Burgers stellen ook dat het patroon bij Sachem van vastgestelde overtreding tijdens BRZO-inspecties sowieso verwerpelijk en kwalijk is. ODRN (Kuils) geeft aan dat waar mensen werken nu eenmaal fouten gemaakt worden. Daar tegenover wordt vanuit de burgers gesteld dat het tolereren van fouten wel gezien moet worden in het perspectief van de mogelijke gevolgen voor de omgeving, gevolgen die bij Sachem zeer, zeer ernstig kunnen zijn.

Wat verder ter tafel kwam:

1. Sulter heeft bij het ministerie van Waterstaat en Infrastructuur geïnformeerd wat zij verder met het rapport van Kraassenberg gaan doen. Deze reactie was teleurstellend: ze lijken er niets meer mee te willen gaan doen.
2. De informatie op de ODRN-website is nu vrij eenzijdig. Meer nuance in de berichtgeving zou ontstaan door ook bijvoorbeeld het rapport van Toxicowatch, het commentaar professor Reniers op FAQ en het verslag van deze bijeenkomst erop te zetten.
3. Tromp Meesters wijst op de geconstateerde overtredingen m.b.t. het gebruik van Epichloorhydrine in het recente inspectierapport 2022. Hieruit blijkt dat er meerdere incidenten/tekortkomingen met deze zeer vluchtige, licht-ontvlambare en giftige stof zijn. Zeer zorgwekkend.
 - Pag. 8: emissie van ECH naar de buitenlucht;
 - Pag. 9: werkinstructie lossen ECH onvoldoende afgestemd op risico's;
 - Pag. 11: lossen ECH met handafsluiters en ontbreken juiste tag-nummer;
 - Pag. 15: MRA (milieurisicoanalyse) is niet actueel en niet juist op een aantal punten.
4. Van Kooten merkt op dat de incidentbeschrijving uit 2022 over de koudemiddel lekkage (150 kg), wel vermeldt dat de gelekte vloeistof R507 een ozonafbrekend vermogen van 0 (nul) heeft, maar niets vermeldt over de wetgeving die de Europese Unie in april 2014 heeft aangenomen, waardoor het einde van het gebruik van sterke F-gassen (HFK's zoals R404A en R507A) in zicht komt. Deze gassen worden veel gebruikt in koelingen en airconditioningssystemen maar zijn **tot 22.000 keer** schadelijker dan CO₂.
Waarom gebruikt Sachem deze stof überhaupt nog in 2022?
5. De bezorgde burgers weten van de beperkte bevoegdheden van de verschillende overheidsinstanties af. Daarom hebben zij ook zeer frequent contact gehad met de provincie Gelderland, met de burgemeesters en raadsleden van Zaltbommel. Eveneens zijn enkelen van hen naar het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat geweest om met de coördinator taakveld Milieubeleid en Strategie, mevr. Saskia Raas-Soeterbroek, te

overleggen over de casus Sachem en hebben zij over de procedure rond het Omgevingsoverleg Vergunningaanvraag Sachem (2016-2019) een onafhankelijk onderzoek gevraagd bij de Nationale Ombudsman. Kortom: er zijn veel spelers in dit veld die allemaal een bijdrage aan het veilig werken van chemisch industriële vestigingen leveren.

Aangezien de 1,5 uur helaas bijna om zijn komen we tot een aantal afspraken:

- *Kuils* zegt toe dat de ODRN de genoemde aanvullende informatie (zie punt 2 in voorgaande alinea) op haar website zal zetten.
- *Sulter* zoekt naar certificerings- en keuringsrapporten van de oude reactoren (drukvaten) en drukleidingen en deelt deze met de burgers.
- *Kuils* biedt een vervolgstap aan, bijvoorbeeld een bijeenkomst zoals deze om te evalueren wat er na deze kennismakingsbijeenkomst is gebeurd en bereikt. De ODRN is bereid om weer naar Zaltbommel te komen. De burgers waarderen dit zeer.
- *Tromp Meesters* en *Bergervoet* hebben beiden aantekeningen gemaakt. Samen levert dit het verslag op.

Tot slot: de burgers zijn het ODRN enorm erkentelijk voor de organisatie van deze kennismakingsbijeenkomst en zullen aan Sulter laten weten op welke wijze ze graag een vervolg hieraan zouden willen geven.

N.B. Volgens de begroting van ODRN (2023-2025) pag. 13 geldt: "Wij (ODRN) zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van alle VTH-werkzaamheden voor de majeure risicobedrijven in de provincies Gelderland en Overijssel"